

Zpráva o šetření

ve věci poskytování ošetrovatelské péče, zamykání cel a kouření

S podnětem se na mě obrátil pan A., nar. xxx (dále jen „stěžovatel“), který namítal nedůstojný výkon trestu odnětí svobody ve Věznici Karviná – konkrétně nedostatečný rozsah péče ošetrovatelů s ohledem na jeho zdravotní postižení, nedostatečný přístup ke sprše a dále nadměrné uzamykání cel a kouření na oddílu, kde je ubytován.

A. Shrnutí závěrů

Neshledala jsem pochybení Věznice Karviná při zajištění zdravotní a ošetrovatelské péče o stěžovatele. Kvalitu zdravotní péče mi nepřísluší přímo hodnotit (blíže viz část C.1).

Věznice Karviná pochybila tím, že

- neumožňuje stěžovateli provedení očisty bezprostředně po vykonání velké potřeby (blíže viz část C.2),
- uzamyká stěžovatele na cele bez vydání individuálního a zdůvodněného rozhodnutí ředitele Věznice Karviná (blíže viz část C.4).

B. Skutková zjištění

Stěžovatel je ve Věznici Karviná od 31. 1. 2018, kdy byl přemístěn z Věznice Pardubice. Stěžovatel má zdravotní postižení spočívající v úplném ochrnutí levé ruky a v omezené uchopovací funkci pravé ruky. Dlouhodobě má také zavedenou cévku k odvodu moči do vaku.

K situaci stěžovatele jsem si vyžádala vyjádření Věznice Karviná. Následně provedli pověření pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv JUDr. Milan Svoboda a Mgr. Martin Klumpar spolu s externí spolupracovnicí – zdravotní sestrou Pavlou Hýblovou – dne 11. 6. 2018 místní šetření ve Věznici Karviná. Během místního šetření hovořili s vedením Věznice Karviná, zdravotními sestrami, ošetrovateli z řad odsouzených pečujícími o stěžovatele a stěžovatelem. Zároveň nahlíželi do zdravotnické dokumentace stěžovatele a náplně činnosti ošetrovatelů.

Stěžovatel je ubytován na oddílu, na kterém se nachází 5 cel, s celkovou kapacitou 10 odsouzených. Stěžovatel je na cele umístěn s jedním odsouzeným. Přímo na cele je k dispozici oddělená toaleta a umyvadlo oddělené zdí.

C. Právní hodnocení

C.1 Péče o stěžovatele

Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody.¹

S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, aby se podporovaly takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní jim vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.²

Odsouzený s těžkým zdravotním postižením má právo na zajištění přiměřených podmínek umožňujících důstojný výkon trestu.³

Při vstupním lékařském vyšetření ve Věznici Karviná stanovila lékařka ve zdravotní dokumentaci, že stěžovatel bude mít pečovatele 3x denně a pomoc pečovatele se sprchováním ráno po budíčku. V případě zdravotních obtíží se má stěžovatel hlásit k lékaři.

Přímo stěžovatel má k dispozici sešit se seznamem úlev/leženek, ve kterém je uvedeno „3xD pomoc pečovatele, hygiena, strava“.

U stěžovatele se ve směnách střídají 3 odsouzení, kteří jsou pracovníčně zařazeni jako pečovatelé. Pečovatelé jsou ubytováni na jiném oddílu, kde pomáhají dalším 3 odsouzeným se zdravotním postižením. Z vyjádření pečovatelů vyplývá, že stěžovateli pomáhají s porcováním stravy, vypouští mu nahromaděnou moč z vaku a pomáhají se sprchováním jednou denně buď ráno, nebo před polednem. Pečovatelé stěžovateli nepomáhají s čištěním zubů.

Zdravotní sestra nosí stěžovateli každý pracovní den ráno léky. Stěžovatelův stav je tak průběžně sledován. Večer léky vydává stěžovateli příslušník Vězeňské služby ČR. Některé léky má stěžovatel přímo u sebe.

Odsouzený, který je ubytován se stěžovatelem, pomáhá stěžovateli s dílčími úkony (např. zalití kávy, napsání dopisu).

Od nástupu do Věznice Karviná byl stěžovatel 8krát vyšetřen nebo ošetřen praktickým lékařem na zdravotnickém středisku Věznice Karviná. Dále byl na vyšetření na urologii, na interně a na neurologii Nemocnice Karviná. Stěžovatel byl také hospitalizován 2 dny v Nemocnici Třinec a 4 dny ve Vězeňské nemocnici v Brně, a to z důvodu infarktu.

Vzhledem k tomu, že zdravotní stav stěžovatele je sledován prostřednictvím návštěv vězeňského lékaře a odborníků mimo Vězeňskou službu ČR, neshledávám pochybení

1 Ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ustanovení § 2 odst. 2 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

3 Ustanovení § 16 odst. 7 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

v nedostupnosti zdravotní péče. Nejsem však kompetentní k tomu posuzovat kvalitu zdravotní péče, a zda stěžovatelův zdravotní stav nevyžaduje v některých případech urgentnější zdravotní péči (plastika močové trubice, plastika ruky).

Stejně tak neshledávám pochybení v poskytování ošetrovatelské péče, jelikož pečovatelé poskytují stěžovateli potřebnou péči. Případné nedostatky v jejich práci může sdělit každý den zdravotním sestřám při předávání léků.

Stížnost na samotnou kvalitu zdravotní péče může stěžovatel podat řediteli věznice. Nebude-li spokojen s jejím vyřízením, může podat stížnost Ministerstvu spravedlnosti, a to s uvedením důvodů nesouhlasu. Ministerstvo posoudí také odbornou stránkou věci, přičemž v některých případech musí ustanovit nezávislého odborníka, či nezávislou odbornou komisi. Vyřízení stížnosti ministerstvem bych následně mohla přezkoumat.

C.2 Přístup do sprchy

Stěžovatel je schopen provést sám očistu po vykonání velké potřeby na toaletě. Z důvodu svého zdravotního postižení k provedení očisty však potřebuje bezprostředně po vykonání potřeby přístup do sprchy.

V současné situaci se do sprchy dostane pouze s ošetřovatelem jednou denně, zpravidla ráno. V případě, že stěžovatel vykoná velkou potřebu po sprše, je nucen zůstat znečištěn až do dalšího dne. To nepovažuji za zajištění přiměřených podmínek umožňujících důstojný výkon trestu.

Ve věznicích by měly být přijímány přiměřené úpravy, s cílem nezhoršit z důvodu zdravotního postižení podmínky ve vězení.⁴ Nezohledněním stěžovatelovy potřeby bezprostředního přístupu do sprchy po vykonání velké potřeby dochází pro stěžovatele ke zhoršení podmínek výkonu trestu, protože nemůže provést očistu jako ostatní odsouzení bez zdravotního postižení.

Umožnění provedení očisty pro stěžovatele přijatelným způsobem podporuje uchování sebeobslužných schopností stěžovatele a snižuje jeho závislost na péči ostatních osob.

Věznice Karviná pochybila tím, že neumožňuje stěžovateli provedení očisty bezprostředně po vykonání velké potřeby.

C.3 Inkontinenční podložky

Z důvodu vyvedení cévky do vaku na moč trpí stěžovatel také úniky moči. V důsledku toho je nucen spát na posteli bez prostěradla, tedy přímo na matracích s omyvatelným povrchem. Uvedený problém lze však řešit inkontinenčními podložkami, na které má jako osoba trpící úniky moči nárok.

4 Výbor pro práva osob se zdravotním postižením. Závěrečná doporučení k úvodní zprávě České republiky, odst. 28 [pdf]. [cit 23. 6. 2018]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/28419/Zaverecna_doporuceni_Vyboru_OSN_pro_prava_osob_se_ZP_CZ.pdf.

Tyto podložky si stěžovatel pořizoval v předcházející věznici s doplatkem přibližně 160 Kč/měsíc, za tuto cenu si jich byl schopen pořídit dostatečné množství na celý měsíc. Ve Věznici Karviná musí stěžovatel, dle svého vyjádření, doplácet za podložky cca 500 Kč měsíčně, což je již mimo jeho finanční možnosti.

Uvedený stav je pravděpodobně způsoben tím, že podložky nejsou stěžovateli na zdravotním středisku předepisovány, v důsledku čehož musí hradit jejich plnou cenu a nikoliv pouze doplatek.

Také v této věci může stěžovatel zvážit podání stížnosti (viz poslední odstavec C.1).

C.4 Nadměrné uzamykání cel⁵

Pokud to podmínky ve věznici umožňují, jsou odsouzení během osmihodinové doby ke spánku uzamykáni v celách. Doba, po kterou jsou odsouzení uzamykáni v celách, může být ředitelem věznice v odůvodněných případech prodloužena s přihlédnutím na požadavky zachování pořádku a bezpečnosti ve věznici. Důvody pro delší dobu uzamykání jsou uvedeny ve vnitřním řádu věznice.⁶

Cely jsou uzamykány každý den v době 11:30 – 13:00 hod., 17:00 – 19:30 hod. a v různé dny během dopoledne při nákupech odsouzených, výměně prádla i v jinou dobu. Stěžovatel uvedl, že cely jsou také uzamčeny v době od budíčku v 5.45 do 8.00 hod.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že odsouzení jsou zamykáni nad rámec osmihodinové doby ke spánku po dobu přibližně 7 hodin. Důvody pro uzamykání cel nad rámec osmihodinové doby ke spánku jsou uvedeny v článku 40 vnitřního řádu Věznice Karviná. Zde uvedené důvody jsou případy nevhodného chování konkrétního odsouzeného. O zamykání nad rámec osmihodinové doby ke spánku musí rozhodnout ředitel.

V případě stěžovatele nebylo vydáno rozhodnutí, ve kterém by byla zdůvodněna potřeba uzamykání stěžovatele. Věznice ani ve svém vyjádření žádné individuální důvody pro uzamykání stěžovatele nevedla.

Spatřuji tedy pochybení Věznice Karviná v tom, že dochází k uzamykání stěžovatele na cele bez vydání individuálního a zdůvodněného rozhodnutí ředitele Věznice Karviná.

C.5 Kouření na oddílu

Cela, na které je stěžovatel ubytován, je nekuřácká. Všechny ostatní cely (4) na oddílu jsou kuřácké (tzn. odsouzení zde ubytovaní, mohou v cele kouřit). Ve společných prostorách oddílu platí zákaz kouření.

5 Na tento problém jsem poukazovala již ve zprávě ze systematické návštěvy věznic ze dne 24. dubna 2015, sp. zn. 25/2014/NZ/PD.

6 Ustanovení § 50 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů.

V době místního šetření nebyl pach kouře na oddílu ani v cele nijak zvlášť patrný. Stěžovatel uvedl, že problémy s kouřem se zlepšily po propuštění jeho bývalého spolubydlicího. Z uvedených důvodů nepovažuji za nutné se uvedeným problémem více zabývat.

D. Informace o dalším postupu

Věznice Karviná pochybila tím, že:

- neumožňuje stěžovateli provedení očisty bezprostředně po vykonání velké potřeby,
- dochází k uzamykání stěžovatele na cele bez vydání individuálního a zdůvodněného rozhodnutí ředitele Věznice Karviná.

Zprávu zasílám řediteli Věznice Karviná a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 11. července 2018

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv